

ATATÜRKÇÜLÜĞÜ HAREKETLE BİRLİKTE YÜRÜTECEK BİR PROGRAMIN ESASLARI *

Org. NECDET ÖZTORUN

ATATÜRKÇÜLÜĞÜ ÖĞRENMEK İÇİN UYGULANACAK PROGRAMIN
DÜZENLENMESİNDE İLK İŞ ATATÜRKÇÜLÜĞÜ BİR İHTİYAÇ
OLARAK BELİRLEMektir. BU İHTİYACIN TESBİTİ İÇİN
ATATÜRKÇÜLÜĞÜN NE OLDUĞUNU ANLAMAK VE TARİF
ETMEK UYGUN OLUR

1 *Atatürkçülük nedir, nitelikleri nelerdir ?*

Atatürk'ün yaptıklarını ve yapmak istediklerini, amaçlarını, kendi tabirleri ile "Millî İdeali" anlamak, millî ideale ulaşmak için kullandığı yöntemleri, hareket tarzlarını, ilkelerini, Atatürk'ün girişimlerini, imkânlarını ve vasıtaları inceleyerek Atatürkçülüğün ne olduğunu anlamak mümkündür.

Atatürkçülük, esasta Atatürk'ün belirttiği, açıkladığı fikirler; ilkeler ve bu fikirleri uygulamaya koyan "fikrin müteşebbisi"¹ olarak Atatürk'ün yaptıklarının ve imkân ve koşullara göre gerçekleştiremediği, ancak yapmak istediklerinin incelenmesi ile en iyi şekilde anlaşılır ve daha önemlisi benimsenir. Atatürk, insanlık tarihini, tarihte insanın yerini, Türk tarihini, Türk tarihinde ve insanlık tarihinde Türk'ün yerini incelemiş, sonuçlar çıkarmış, Türk'ün, Türk'lerin medenî dünyada yerini ve önemini belirten, tarihte ve gelecekte Türk kavramının esaslarını ortaya koymuş, bu kavramdan çıkan bir sonuç olarak Türk'üm diyenlerin mutlu olmasını, övünmesini, tarihten aldığı güçle kendi gücüne inanmasını, çalışmasını, övünecek işler yapmasını öngörmüştür. Türk kavramı, Türk vatandaşlarının Türkiye'de, Türk milleti, Türk halkı içindeki yerini de belirtmektedir. Ayrıca "Türk medeniyetlerini arayıp,

*Bu konferans Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi'nin tertiplelediği "Atatürk Konferansları" dizisi içinde 21 Mart 1986 günü Türk Tarih Kurumu konferans salonunda verilmiştir.

¹ Atatürkçülük, Genelkurmay Başkanlığı Yayını 1. Kitap, Genelkurmay Basımevi, Ankara 1983, s. 79.

inceleyip, Türklüğe dünyaya bildirmek bizler için borçtur” diyerek,² kavramının genişletilmesini ve geliştirilmesini istemiştir. Atatürk, Türk milletini tanıyarak, o’na inanarak ve güvenerek, tedricî tekâmül prensiplerini kabul etmiyerek, bir defada yaptığı devrimlerle “Türkiye Cumhuriyeti”nin ulusal çehresini kesin çizgileri ile ortaya çıkarmıştır.”³ Bu suretle Atatürk devrimler için, Türk toplumunu değişik sınıflar olarak kabul etmemiş, yapısını inceleyerek, sınıflara, sınıf mücadelelerine dayanarak ancak bu toplum yapısı buradan şuraya gider görüşü ile tarihî gelişim teorisine uyarak kendine yol çizmemiştir; fikirlerini geliştirmiş ve bu fikirlerin müteşebbisi olarak bilim ve teknolojinin rehberliğinde Türk toplumunu geri bırakan müesseseleri, düşünceleri kaldırarak, devlet hayatında, fikir hayatında, ekonomik hayatta atılımlar yaparak Türkiye’yi çağdaşlaştırmak sürecine sokmuş, bunu da yukarıdan aşağıya doğru yapmış, bu değişme süreci içinde de Atatürkçülük dediğimiz değerleri, ilkeleri ve esasları açıklamıştır.

İnsanlık tarihine ve Türk tarihine dayanarak Türk’lerin insanlıkta ve Türk toplumunda övünmesini gerektirecek bir yere sahip olduğunu açıklayan Atatürk, içinde yaşadığımız yurt, bağrından çıktığımız Türk milleti ve tarihten aldığı derslerden çıkardığı sonuçlarla Türk milletinin çarpık gidiş yönünü, parlak bir geleceğe, “En medenî ve refah seviyesi yüksek bir millet olarak”⁴ varlığını yükseltmeye çevirmiştir. Bu kısa açıklamadan amacım, Atatürkçülükte bir tarih şuurunun var olduğunu, bu şuurun Atatürkçülüğe özgü olduğunu göstermektir. Medeniyetin bir olduğu, bir milletin ilerlemesi için bu tek medeniyete ortak olmasının zarureti bu şuurun esaslarından biridir.⁵ Millet bağıyla birbirine bağlı olan Türk’lerin, milletlerarası genel mücadele sahasında hayat sebebi, kuvvet sebebi olacak ilim ve vasıtanın en çok muasır medeniyette bulunabileceğini kabul etmeleri;⁶ medeniyet yolu üzerinde duraksayanların medeniyetin coşkun seli altında yok olmaya mahkûm olacaklarını, sosyal hayatta, ilim ve fen sahasında başarılı olmak için tek gelişme yolunun

² Atatürkçülük, Genelkurmay Başkanlığı Yayını, 3. Kitap, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1983, s. 142.

³ Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, c. 1, 1961, s. 380.

⁴ Atatürkçülük, 3. kitap s. 13.

⁵ a.g.e., s. 139.

⁶ Atatürkçülük, 1. Kitap, s. 113.

medeniyet yolunda yürümek ve başarılı olmayı dünya görüşünün esasları olarak vurgulamıştır⁷. Ayrıca yapılan inkılâpların ve değişikliklerin tabii ve zorunlu gereği toplum idaresinin ve kültür kavramlarının ancak dünya ihtiyaçlarından doğmuş ve ihtiyacın değişme ve gelişmesiyle devamlı olarak değişmesi ve gelişmesi gerekli olan, dünyaya ait zihniyete dayandırmıştır.⁸ Bu esas Atatürk inkılâpçılığının da ilkesi ve esasıdır.

Atatürkçülük, devlet, fikir ve ekonomik hayatta yapılanların hasılası olan medeniyet düzeyi için “Yüksek ve inkılâpçı bir kültür düzeyine varmak için” devlet, fikir ve ekonomik hayatta kullanılacak değerlerin, imkânların neler olduğunu, tatbikata nasıl geçeceklerini açıklamış ve uygulamalar, örnekler vermiş, ferdin ve toplum olarak olayları nasıl değerlendirip seçim yapabileceğimizi, bütün faaliyetlerde “En doğru yol göstericinin ilim ve fen olduğunu”⁹ belirtmiştir.

Atatürkçülük, fikri, icraatı, hareketi birlikte yürütmeyi öngörmüş ve yürütmüştür.

Özet olarak Atatürkçülük temel esasları Atatürk tarafından açıklanmış devlet, fikir ve ekonomik hayata ilişkin ilkeler ve fikirlerdir. Atatürkçülük, Türk Devletini dinamik ideallerine ulaşması için gerekli olan değerleri, tercihleri, hedefler olarak istenen sonuçları, bu sonuçları elde edecek vasıtaları, devletin müesseselerine ilişkin kavramları açıklamaktadır.

Atatürkçülük, tarihin sayfalarından çıkarılmış neticelerin oluşturduğu geniş bir tarih kavramı içinde Türk milletinin ferdi ve toplumsal ve müesseselerin vazifelerini anlayacak, kıymetlendirecek, gerçekleştirecek, zihni ve bedeni güç ve yetenekleri; Türk kültürünü çağdaş medeniyet düzeyi üzerine çıkaracak ve Türk milletini en medeni ve refah seviyesi yüksek bir millet olarak varlığını yükseltecek daima gelişen bir faaliyetler programı ile birleştiren, irtibatlandırılan duruma, imkânlara uyan değişik hal tarzlarının bulunup uygulanmasına imkân veren geniş kapsamlı, insicamlı, gerçek bir semboller, ilkeler ve değerler sistemidir. Modernleşme, güçlenme, gelişme ideolojisidir.

⁷ Atatürkçülük, 3. Kitap, s. 140.

⁸ Atatürkçülük, 1. Kitap, s. 113.

⁹ Atatürkçülük, 3. Kitap, s. 108.

Atatürkçülük yukarıdan aşağıya doğru uygulanmıştır. Şüphesiz "Aşağıdan yukarı doğru, temelden çatıya doğru yükselen bir müessese elbette güçlü olur. Şüphe yok ki her işin başlangıcında, aşağıdan yukarı olmaktan ziyade, yukardan aşağı olma zarureti vardır."¹⁰

2. ATATÜRKÇÜLÜĞÜ BİR İDEOLOJİ OLARAK ELE ALDIKTAN SONRA, NEDEN ATATÜRKÇÜLÜĞÜ ÖĞRETMEK GEREKİR HUSUSUNUN İNCELENMESİ :

a) Atatürk'ün, Atatürkçülüğü uygulama devri olan 1919-1938 yılları arasında Türk İnkılâp Tarihini inceleyerek, nelerin yapıldığını görmek, anlamak ve benimsemek mümkündür. Bu devrede Atatürkçü fikirler tespit edilmiş, uygun ve zorunlu koşullarda uygulanmış, geliştirilmiş, benimsenmiş ve inanç haline gelmiş ve neticede yeni, modern, güçlü bir Türk Devleti yaratılmıştır. Bu devrede iç ve dış sorunlar Atatürk'ün sevk ve idaresinde tespit edilmiş, tedbirler bulunmuş, sorunlar çözülmüş, fikirler gerekli girişimlerle uygulama alanına dökülmüş ve geleceği de kapsayan fikirler, ilkeler açıklanmıştır. Bu devrede, çok kısa sürede "Türkiye Cumhuriyeti'nin ulusal çehresi kesin çizgileri ile ortaya çıkarılmıştır; yeni harfleri, ulusal tarihi, öz dili, sanat, bilimsel müzik ve teknik kurumları ile kadını erkeği her hakta eşit modern Türk toplumu" gerçekleşmiş,¹¹ tüzel, sağlık, finans, ekonomi ve bayındırlık işlerinde alınan tedbirlerle ve girişimlerle Türkiye geleceğe doğru güçlü adımlar atmıştır.

"Türk ulusu varlığını derin ve sağlam kültür sınırları ile çevirmiştir."¹² Adedî ve istatistikî bilgiler Türkiye'nin nereden nereye geldiğini göstermektedir. Bu devrin başlangıcındaki durum kısaca şöyle açıklanabilir: "Uçurum kenarında yıkık bir ülke; Türk düşmanları, kanlı boğuşmalar, yıllarca süren savaş."¹³ Türkiye böyle bir başlangıç ile modernleşmeye, güçlenmeye başlamış, barış içinde, Millî Devir, Halk Devri, Ekonomik Devir yaşayarak gelişmiştir.

Atatürkçülük başarı ile uygulanan, ancak başlangıçta yukarıdan aşağı doğru uygulanan bir ideolojidir.¹⁴

¹⁰ Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, c. II, 1959, s. 11.

¹¹ Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, c. I, 1961, s. 380.

¹² a.g.e., s. 380.

¹³ a.g.e., s. 380.

¹⁴ Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, c. II, 1959 s. 11.

b) Atatürk'ten sonra, Atatürkçülük uygulaması ne durumdadır ve Türkiye ne hale gelmiştir?

2 nci Cihan Harbinden sonra gerekli reformların uygulaması yapılamamıştır, Atatürk'ün gösterdiği hedeflere doğru dengeli ilerleme yavaşlamış, Türkiye'nin doğusu ve batısı arasında ve her yönde farklılaşma büyümüştür. Genel olarak Türkiye, Atatürkçülükten uzaklaşmış ve 12 Eylül 1980 de millî varlığımızın temelini millî şuur ve millî birlikte gören¹⁵ ve milletimizin maddî ve manevî huzuruna her şeyden fazla önem veren Atatürkçülük işlemez hale gelmiştir.

12 Eylül'den önceki durum en kısa ve kesin açıklamaları ile Cumhurbaşkanı Sayın EVREN'in nutuklarında vardır.

— Türkiye'de 12 Eylül 1980 öncesi durum Türk kamuoyu tarafından olduğu kadar, dünya kamuoyunca da bilinmektedir. Özetlemek gerekirse; demokratik parlamenter sistem tümüyle ve bütün müesseseleriyle felce uğramış, devlet otoritesi ve kanun hakiyeti hemen hemen yok olmuş durumda idi. Bunun tabii sonucu olarak da meydana gelen boşluk bir anarşi ve terör düzeni ile doldurulmuştu. Ülkenin her yanında terör ve siyasal şiddet hakim olmuştu. Bunlara ilâveten, bölücülük ve dinî tutuculuk, sinsi amaçlar için kötü niyetli mihraklar ve güçler tarafından desteklenmekte ve teşvik edilmekte idi. Üniversite ve okullarımız birer eğitim yuvası olmaktan çıkmış, birtakım zorbaların hüküm sürdüğü anarşi yuvalarına dönmüş, bunun sonucu olarak da milletimizin umudu gençliğimiz düzenli bir eğitim imkânından yoksun bırakılmıştı. Temel insan hakları, hepsinin üstünde en tabii hak olan yaşama, korkusuzca yaşama hakkı sağlanamaz hale gelmişti. Enflasyon oranı ve fiyat artışları, sosyal dengesizlik, toplumun tahammül gücünü aşan bir seviyeye ulaşmış, artan ekonomik ve sosyal sorunlar devlet mekanizmasını ve otoritesini âdeta etkisiz hale getirmiştir. Kısaca, Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığı ve bağımsızlığı, akla gelebilecek her yönden ve her şekilde tecavüze maruz kalmıştı ve topraklarının bölünmezliği ve milletin birliği tehlikede idi.¹⁶

¹⁵ Atatürkçülük, 1. Kitap, s. 79.

¹⁶ T.C. Devlet Başkanı Org. Kenan EVREN'in Söylev ve Demeçleri, c. 1, s. 329-330.

Kısaca devletin yapısını ve icraatını düzenleyen yasalarda; Atatürk ilkelerinden ve demokrasiden ayrılmaları, ülkeyi parçalamaya yönelik ideolojik esarete götürecektir. Sapmaları zamanında tespit edip gerekli ve uygun tedbirleri almayı mümkün kılacak esasların ve müesseselerin bulunmaması, aksine en önemli, en buhranlı zamanlarda dahi vazifesini bilen kuruluş ve kişilerin bile gerekli yasal işlemlere geçmesinin kolaylıkla önlenmesine imkân veren sınırlamaların bulunmasıdır.

12 Eylül'den önce 20 aydan fazla süren sıkıyönetim uygulamasının geçersiz kalması, bunun en çarpıcı örneğidir. Bütün yasal noksanlıklar, boşluklar yanında devletin sorumlu kişileri de, hayal ve doğmalara ön yargılara sahip olarak kişisel ve parti çıkarlarına öncelik vermeleri çok küçük bir azınlığın, dışarıdan aldığı destek ve güçle de azarak Türkiye'yi anarşi ortamına ve iç harbe sürüklemesine neden olmuştur.¹⁷

"Atatürk ilke ve inkılâpları tabanına oturtulmuş Türk demokrasi rejimi, maalesef kendi kendini savunacak Atatürkçü görüş ile teçhiz edilmiş yeni nesiller yetiştirilmesinde bilerek veya bilmeyerek zaafa düşürüldü"¹⁸ Bu durumu ile Atatürkçülük, Türkiye'de belli derneklerin, kuruluşların ideolojisi haline gelmiş, en iyimser bir yorumla Türkiye'deki mücadele halinde olan politik görüşlerden biri durumuna inmiştir. Bu durum Türkiye'yi ideolojik ve sosyal olarak bölünmeye yüz tutmuş ülke haline getirmiştir.

3. ATATÜRKÇÜLÜĞÜ BİLEN VE UYGULAYAN KİŞİLERE YAYGIN OLARAK İHTİYAÇ DUYULMASI VE BÜTÜN VATANDAŞLARIN ATATÜRKÇÜLÜĞE SAHİP ÇIKMASININ SAĞLANMASI BİR ZARURETTİR.

Atatürkçülüğü Öğretmenin Zarureti :

Türkiye'nin İnkılâp Tarihi ve bugüne kadar Türkiye'deki gelişmeler incelendiğinde Atatürkçülüğü bilen ve uyan ve uygulayan vatandaşlara ve Atatürkçülüğü uygulayacak müteşebbislere ihtiyaç olduğu açıktır. Bu ihtiyaçlar, Atatürkçülüğün öğretilmesini ve bu öğretimin etkili olmasını gerekli kılmıştır.

¹⁷ T.C. Devlet Başkanı Org. Kenan EVREN'in Söylev ve Demeçleri, c. 2, s. 153. (29.1.1982).

¹⁸ T.C. Devlet Başkanı Org. Kenan EVREN'in Söylev ve Demeçleri, c. 1, s. 30. (16.9.1980)

“Yılların ihmali olan bir eksikliği, mümkün olan süratle giderme amacındayız. Ülkemizin gerçeklerinden kaynaklanan Atatürkçülüğü, bir düşünce sistemi olarak gençlerimize öğretmenin, onları yabancı akımların olumsuz etkilerinden korumada büyük yarar sağlayacağına inanıyoruz, çünkü fikrî, ideolojik sızmalar ancak daha etkili, daha insancıl ve daha çok memleketçi fikirler ile önlenebilir. Bugün, yakın geçmişte unutulmuş veya kasten bir tarafa itilmiş bulunan, Atatürk’e özgü, asrın en mükemmel ideolojisini yansıtan Atatürkçülüğü ve Atatürk ilkelerini bütün öğretim kurumlarımızda, tüm Türk gençliğine verme çabası içindeyiz¹⁹.

Bütün uygulamalar ve incelemeler göstermiştir ki, Atatürkçülüğün iki önemli niteliği vardır:

1. Koruyucu niteliği: Bütün yabancı ideolojilere karşı vatandaşların zihnen güçlenmesini sağlayarak koruması.

2. Uygulayıcı niteliği: Bir ideoloji olarak müesseselerdeki değişik yönetim düzeylerindeki yöneticilerin bilim ve teknolojinin gösterdiklerini uygulama programlarına dönüştürecek değerleri ihtiva eden yaptırıcı davranışı gerçekleştirilmesi.

4. ATATÜRKÇÜLÜĞÜN NİTELİKLERİ DİKKATE ALINARAK ÖĞRETİM VE EĞİTİMİN İKİ ANA DÜZEYDE YAPILMASI UYGUNDUR:

Bütün vatandaşlar için koruyucu düzeyde ve buna ilâve olarak bütün düzeylerdeki fikir müteşebbisleri, yöneticiler için uygulayıcı düzeyde eğitim yapılması Atatürkçülüğün başarısı için, Türk Devletinin parlak geleceği için gereklidir.

a) Atatürkçülüğü öğretmenin vatandaşları, gençleri Atatürkçü olarak eğitmenin zarureti anlaşıldıktan sonra “Türkiye’de Atatürkçülüğün bir ideoloji olarak Atatürk’ün sözleri, fikir ve ifadeleri ile yazılması sureti ile Atatürkçülük, Atatürk’ün doğumunun 100. yılında bir bütün olarak hazırlanmıştır. (Atatürkçülüğü öğretmede Gnkur. Başkanlığınca hazırlanan kitaplar ele alınmıştır.)

b) Atatürkçülüğün eğitiminde programın her yönü ile sistematik bir biçimde hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi için sistem kavramının tatbiki bu çalışmada uygun bir yöntem olarak ele alınmıştır.

¹⁹ T.C. Devlet Başkanı Org. Kenan EVREN’in Söylev ve Demeçleri, c. 2 s. 5.

c) Eğitim için sistem yaklaşımı; gerekli olan vasıtaların temini ve eğitimi sonunda ulaşılması öngörülen hedeflerin elde edilmesi için; değerlendirme, analiz ve tertipleme, geliştirme ve uygulama süreçlerinin etkili bir biçimde kullanılmasını öngörür.

Bir eğitim sisteminin geliştirilmesine ilişkin programın tespitine daha evvel neler yapıldığının incelenmesiyle başlar. Burada iki kavramı belirtmekte fayda görüyorum. Bunlardan biri eğitim, diğeri öğretimdir. Eğitim, fertlerin belirli fonksiyonları, vazifelerini yapmalarına ilişkin niteliklerini, yeteneklerini geliştirmeye ilişkin esasları, öğretim ise fertlerin faaliyetlerinde daha başarılı olmaları için belirli konulardaki bilim ve sanata ilişkin bilgilerini güçlendirmeye yönelik esasları belletmeyi kapsar. Bütün eğitim faaliyetlerinde olduğu gibi Atatürkçülük eğitim sistemini de bir eğitim felsefesine dayandırmak uygun olur.

5. EĞİTİM FELSEFESİ :

Etkili bir eğitim için Atatürkçülüğün bütün eğitim sistemi için öngördüğü esasları Atatürkçülüğün eğitimi ve öğretimi için de kullanmak uygun olur, hatta zaruridir.

a) *Atatürkçülüğün Eğitim ve Öğretim için Öngördüğü Esaslar :*

1. Amaca İlişkin Esaslar :

Atatürkçülük eğitim ve öğretiminin genel amacı, millî kültürümüzü, milliyetçi, yüksek ve inkılâpçı bir düzeye çıkarmayı öngörmüştür.²⁰ Bu amaca ulaşmak için, müsbet bilimlerin temeline dayanan, güzel sanatları seven, fikir terbiyesinde olduğu kadar, beden terbiyesinde de kabiliyeti artmış, fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür, erdemli, kudretli nesiller yetiştirmek gerekir.

2. Eğitim Programında Gözönünde Tutulacak Esaslar :

Öğretmenlerin ve öğrencilerin dikkate alacağı husus insandır. "İnsanı, hareket ve faaliyetlerini dinanizm ifadesi olarak ele almak gerekir.²¹ İnsanların bu vasıflarını kullanmaları için kültürlü olmaları gerekir. Kültür, okumak, anlamak, görebilmek, görebildiğinden anlam çıkarmak, ders almak, düşünmek, zekâyı terbiye

²⁰ Atatürkçülük, 3. Kitap, s. 129.

²¹ a.g.e., s. 128.

etmek demektir.²² Bu yönden aynı biçimde Atatürkçülüğü anlamak, anlam çıkarmak, ders almak, düşünmek ve Atatürkçülükle zekâyı terbiye etmek gerekir.

3. Eğitim Metodunun Tespitinde Gözetilecek Esaslar:

Eğitimde, Türkiye'nin çocukları, yazarların ve teknisyenlerin tek taraflı dinleyicisi durumunda kalmamalı ve her profesörün ve her öğretmenin telkini ideal gayelere hizmet edecek şekilde olmalıdır.²³ Eğitimde, orta eğitimde bile eğitim metodunun tatbiki olması esasına uymak şarttır. Çünkü millî eğitimin gayesi; memlekete ahlâklı, karakterli, cumhuriyetçi, olumlu, atılgan, başladığı işleri başaracak kabiliyette, dürüst, düşünceli, iradeli, hayatta rastlayacağı engelleri aşmaya kudretli gençler yetiştirmektir.²⁴ Öğretim programları ve sistemleri buna göre düzenlenmelidir.

Bize göre bugün kendi faaliyet alanında gerekli bilgi ve beceriye sahip Atatürkçü gençler yetiştirmek, yukarıda belirtilen esasların uygulanmasını gerekli kılar.

Şüphesiz yalnız Atatürkçülüğü öğrenmek doğrudan başarılı olmayı sağlamaz. Her faaliyet alanı için bilgi, beceri ve teşkilatlanmaya ihtiyaç vardır. Ancak Atatürkçülük bir ideolojidir, bilgi ve beceriye, bedenî yeteneklere sahip olmayı ön görür. Kişilerin zihni yeteneklerini ve davranışlarını etkileyerek kişileri ve müesseseleri dinamik idealleri gerçekleştirecek faaliyetlere yöneltir. Kısaca Atatürkçülük zihnen ve bedenî güçlenmiş, kendi faaliyetlerini ve vazifelerini yapacak bilgi, beceri ve imkânlarla sahip kişileri ve müesseseleri ferdi, millî ve millî kültüre ilişkin dinamik deallere yönlendirecek bir ideolojidir. Bu yönden bütün programlarda olduğu gibi Atatürkçülüğü eğitmek ve öğretmek için uygulanacak "programlarımızın, Türk milletinin, devletinin, sosyal hayatımızın ihtiyaçlarına uygun olması ve çağın gereklerine, diğer bir tanımla çevre koşullarına uyması gerekir."²⁵

b) Atatürkçülüğü Öğretme ve Uygulamada Kullanılacak Eğitim Felfesinin Esasları :

1. Buraya kadar inceleyip özet olarak açıkladığım esaslara uygun olarak diyebiliriz ki; Türkiye'nin barış içinde, her türlü taarruz-

²² a.g.c., s. 128.

²³ a.g.c., s. 135.

²⁴ Atatürkçülük, 1. Kitap, s. 249.

²⁵ a.g.c., s. 223.

dan korunmuş olarak, dinamik ideallerine²⁶ doğru ilerlemesini sağlamak ile Atatürkçülük İdeolojisini bilmeyi ve uygulamayı sağlayacak öğretim ve eğitim arasında doğrudan ilişki vardır. Atatürkçülüğün bugün Türk milletinin, Türk vatandaşlarının içinde bulunduğu iç ve dış koşullarda uygulanacağı dikkate alınarak öğretilmelidir.

Atatürkçülüğün öğretilmesi milletin selâmeti için gereklidir. Bugün anlaşılan ve inanılan husus Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün bozguncu, yıkıcı akım ve ideolojilere karşı koyabilen, bunlarla mücadele edebilen güçlü, karakterli, olumlu, ahlâklı, atılgan, mücadeleci, iradeli, dürüst düşünceli, fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür, Atatürkçü kişiler istemesidir. Bu yönden Atatürkçülüğün bu niteliklere ve değerlere sahip kişiler yetiştirecek biçimde öğretilmesi Türk milletinin selâmeti için gereklidir.

2. Atatürkçülük Eğitiminin Nitelikleri:

a) Atatürkçülük öğretim ve eğitimi uygulamaya ve kişilerin vazifelerini yapmalarına yönelik ve etkili olmalıdır.

Atatürkçülük bir ideoloji olarak kişileri, kurumları etkilemeli, sonuç elde etmelidir. Atatürkçülükteki esasların öğrenilmesinde ağırlık, bilmek değil bilinenin nasıl uygulanacağına olmalıdır. Talebelere, gençlere, erlere, halka Atatürkçülüğün esaslarını uygulamakla nasıl sonuç alacakları öğretilmeli ve gösterilmelidir.

b. Eğitim etkili olmalıdır, bu yönden hazırlanacak eğitim programları, ders notları, öğretmenler yeterli olmalıdır. Atatürkçülüğü öğretmede ve eğitimde önemli olan öğretmenlerdir. Öğretmenler neyi, nasıl biliyorsa Atatürkçülüğü nasıl uyguluyorsa öyle öğreteceklerinden öğretmenlerin yetiştirilmesine özen gösterilmelidir.

c) Atatürkçülük öğretimi ve eğitimi Atatürkçülüğün istekleri hangi koşullarda nasıl gerçekleşecekse mümkün olduğu kadar öyle öğretilmelidir, uygulamaya ilişkin gerçek örnekler verilmelidir.

d) En küçükten en büyük sorumluya kadar bütün yöneticiler, diğer sorumlular Atatürkçülükte öğretmen olacak biçimde yeterli bilgiye sahip olmalıdır.

e) Atatürkçülüğü açıklayan en etkili ve uygun dokümanlar geliştirilmeli ve kullanılmalıdır.

²⁶ Atatürkçülük, 3. Kitap, s. 13.

f) Eğitim millî terbiyeye ilişkin esaslardan ve fikrî hayatın temellerinden olan, akılcılık, bilim ve teknoloji, taassupsuzluk, insan sevgisi ve dayanışma ve barışçılıktan başlayarak ekonomik hayat, devlet hayatı ve dine ilişkin esaslara doğru yapılaşmalıdır. Bütün kavramlar için uygun tarifler yapılmalı ve örnekler verilmelidir. Örneklerin Türk toplumundan ve öğrencilerin kendi çevrelerinden verilmesi uygun olur.

g) Atatürkçülük öğretimi ve eğitiminde, öğretmenler sürekli olarak millî şuuru, millî birlik ve beraberliği gerçekleştirmeye çalışmalıdır. Atatürkçülüğü öğrenenlerde yeterlilik, övünç, çalışma hevesi ve güven yaratılmalıdır, Türk milletinde Atatürkçülüğe sadakat ve kendini adama hisleri geliştirilmelidir. Atatürkçülüğün, kararlı ve mücadeleci olan, kendini koruyan, geleceğe dönük gelişen bir ideoloji olduğu anlatılmalıdır.

h) Gerçekçiliğe ağırlık verilmeli, Atatürkçülüğün gerçek olduğunu vurgulamalı, örnekler verilmelidir. Açıklamalarda Atatürkçülüğün gerçekçi, millî, insanî, barışçı, sosyal, dinamik, geleceğe yönelik nitelikleri üzerinde durulmalı, her konuda inkılâp tarihinden Atatürk'ün uygulamalarından örnekler verilmelidir. Atatürkçülük eğitiminde sağlanan bilgi ve esaslar doğru olmalıdır. Atatürk'ün fikirleri, yaptıkları ve yapmak istedikleri olduğu gibi açıklanmalıdır.

c) *Eğitim Düzeyleri :*

Atatürkçülük, koruyucu ve koruyucu-uygulayıcı amaçlar ile kamuoyu, talebeler, öğretmenler muhtelif düzeylerde yöneticiler olmak üzere değişik bilgi ve beceriye sahip değişik düzeylerdeki kişilere değişik programlarla ve ifadelerle öğretilmelidir.

6. ATATÜRKÇÜLÜK ÖĞRETİM VE EĞİTİM SİSTEMİNDE GÖZETİLECEK HUSUSLAR :

Atatürkçülüğe ilişkin olarak bir eğitim ve öğretim sisteminin tertiplenmesi, uygulanması ve geliştirilmesinde, yönetim, iletişim, davranış bilimlerin sonuçlarına bilhassa vazife analizlerinden, karar teorisinden ve bütün bu esaslarda uygulandığı birliklerin vazifelerine ve kişilerin uygulamalarına dönük Silâhlı Kuvvetler eğitim sisteminde faydalanılmıştır.

Öngörülen eğitim sisteminde yapılacak işler, eğitim ihtiyacının incelenmesi; eğitimin düzenlenmesi; geliştirilmesi; uygulanması ve

niteliklerinin gelişmesine ve devamını sağlamaya yönelik faaliyetlerdir.

Atatürkçülük eğitim sisteminin geliştirilmesinde ilk iş Atatürkçülük eğitim ve öğretiminde neler yapıldığının incelenmesidir. Atatürkçülük eğitiminin nihai amacı Atatürkçülüğün öngördüğü niteliklere sahip kişilerin yetiştirilmesidir. Yetiştirilmiş olmanın anlamı, Atatürkçülüğün öngördüğü vazifeleri yapacak nitelik ve güce sahip olmaktır. Şüphesiz Atatürkçülüğün her konuda kişilerden, kurumlardan istedikleri işler, icraat vardır, doğru düşünceleri, karar vermeleri için öngördüğü zihni beceriler vardır. Burada zihni beceri diyorum, çünkü Atatürk fikir ve hareketi beraber yürütmek mecburiyetini şart koşturmuştur. Bu da zihni beceriye sahip olmakla sağlanır.

Atatürkçülük eğitim ve öğretimi için, mevcut durumun ve eğitim ihtiyaçlarının tespiti, ihtiyaçları karşılayacak eğitimin geliştirilmesini, uygulanmasına ve değerlendirilmesine ilişkin faaliyetlerin bir sistem olarak ele alınması uygun olur. Bu yöntemde; bir iş, memuriyet, sorumluluk ve vazife olarak ele alınan Atatürkçülüğe ilişkin vazifelerin incelenmesi, vazife ve görevlerin yapılmasına yönelik eğitimin düzenlenmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi eğitim sürecinin faaliyetlerini meydana getirir.

Bu sistemde en önemli faaliyet Atatürkçülerin bugün için yaptıkları ve yapmaları gereken görevlerin neler olduğunu tespit eden vazife, sorumluluk incelemesidir. Atatürkçülük bir ideoloji olarak incelenerek, görevler tespit edilir, bu görevlerin fertler, kurumlar tarafından yerine getirilip, getirilmeme derecesine göre eğitim ihtiyacı ortaya çıkar. Esasta vazife incelemesi sistemli bir biçimde, Atatürkçülerin, Atatürkçülüğü ayrıntılı olarak nasıl uyguladıklarını, hangi koşullarda, hangi standartlarda uyguladıklarını incelemektir. Ancak vazife ve görevlerin neler olduğunun ilk tespiti için Atatürkçülüğün uzmanlar, öğretmenler tarafından incelenmesi gerekir. Bu suretle Atatürkçülüğün öğretilmesi için öğrenilecek esaslar, yapılacak vazifeler ve görevler birbirlerine bağlı olarak listelenir. Öngörülen vazifeler temelden yukarı doğru sıralanmalıdır. Bu sıralama tam ve doğru olarak yapılırsa, eğitim ve öğretim için etkili bir temel tespit edilmiş olur. Bu vazifelerle birlikte vazifelerin hangi koşullarda, hangi standartlara göre yapılacağı incelenerek belirtilmelidir.

Konferansın başında Atatürkçülüğün öğrenilmesi, benimsenmesi ve uygulanması için fert ve millet olarak duyulan ihtiyaç açıklanmıştır. Özet olarak Türkiye Cumhuriyeti, Atatürk'ün milletini kurtardığı ve Atatürkçülüğü uygulayarak modernleştirdiği 1919-1938 yıllarından sonra ancak yarım asırlık bir süre geçmesine rağmen Türkiye iç savaşın eşiğine gelmiş, Atatürkçülüğe sahip olan güçlerin mevcudiyeti ve Atatürkçülüğün "her zaman ifade edilmemesine ve açığa çıkarılmamasına rağmen"²⁷ genel olarak Türk toplumunun ortak ve genel fikirleri haline gelmesi sayesinde Türkiye tekrar Atatürkçülük yoluna girmiştir. Atatürkçülüğü bilen ve uygulayan ideoloji "müteşebbislerine" ve Atatürkçülüğü bilen ve sahip çıkan kamuoyuna ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaca dayalı olarak şu hükme varabiliriz; Atatürkçülük ferdidir, kurumlara aittir, millidir ve evrenseldir. Ancak Atatürkçülüğün yaşatılması gereklidir. Başlıca çalışma gruplarının vazifeleri kendi gruplarında ve Türk toplumdaki yerleri, tüm grupların ve bütün vatandaşların mutluluğu, bütün müesseselerin ve fertlerin vazifeleri Atatürk İdeolojisi ile irtibatlandırarak Atatürkçülük canlılığa kavuşur ve uygulamaya yönlendirilmiş olur. Aynı şekilde Türk milleti, ayrıntıları Atatürkçülüğün dinamik idealinde açıklanmış olan "En medenî ve refah seviyesi yüksek bir millet olarak" varlığını yükseltme yolunda büyük atılımlar yapar.

Atatürkçülüğe ilişkin vazifeler tespit edildikten sonra, genel olarak dört ayrı öğrenme çeşidi için ayrı ayrı eğitim hedefleri tespit edilmelidir.

7. ÖĞRENME ÇEŞİTLERİ

Atatürkçülük İdeolojisini öğrenmede eğitim amaçları, hedefleri tespit edilirken öğrenme kategorileri dikkate alınmalıdır. Hatırlatmak üzere öğrenme kategorilerinin ne anlamda kullanıldığını kısaca açıklamak isterim:

Öğrenim kategorileri; kaide ve usulleri anlamak, tasnif etmek, zihni süreçleri içeren problem çözmek, düşünmek, yaratmak, analiz, kısaca "okumak, anlamak, görebilmek, gerektiğinde anlam çıkarmak, ders almak, düşünmek"²⁸, zihni beceridir. Olayların, isimlerin,

²⁷ Atatürkçülük, 1. Kitap, s. 259.

²⁸ Atatürkçülük, 3. Kitap, s. 128.

şekillerin, bilim ve sanata ait esasların öğrenilmesi ve hatırlanması bilgiyi meydana getirir. İnsanların aklını, zekâsını, organlarını, adalelerini kullanarak yaptıkları doğrudan izlenen hareket ve faaliyetleri, fizikî beceriyi meydana getirir. Kişilerin seçim yapmada, herhangi bir konuda davranışlarını istikrarlı ve etkili bir biçimde ortaya koymalarında belirli etkisi olan nitelik tutumdur. Özet olarak öğrenim kategorileri zihnî beceri; bilgi, (malûmat) fizikî beceri ve tutum olarak dört bölümden meydana gelir. Atatürkçülükte fikir icraata döneceğinden, fikirler, kişilerde gözlenebilen davranışları, faaliyetleri, sağlayacak biçimde öğretim hedefleri olarak belirtilmelidir. Öğretim hedefleri, bu suretle öğrenim kategorilerinden birine uygun bir hasılayı ortaya koyacak veya amaca ulaştığını gösterecek bir icraatı, durumu, tutumu belirtmeli; ayrıca öğrencinin hangi koşullarda bu öğrenimi yapacağı ve öğrencinin tam ve doğru olarak öğrendiğini belirten standartların neler olduğunu açıklamalıdır.

Özet olarak öğrenmede, bir işin nasıl yapılacağını öğrenmekle işin nasıl yapılması arasında; bir fikri öğrenmekle fikri uygulamak arasında bir köprü kurmak gerekir. Bu köprü yukarıda açıklandığı gibi öğrenim hedeflerini tespitle kurulabilir.

8. ŞİMDİ BİR ÖRNEKLE BU YAKLAŞIMIN UYGULANMASINI GÖSTERELİM :

Atatürkçülükte “taassupsuzluk” birlik, beraberlik ve barış içinde ilerleme, modernleşme için önemli bir kavramdır. “Taassupsuzluğun, arzu edildiği gibi genelleşmesi ve huy haline getirilmesi”²⁰ istenir. Bu husus, Türk vatandaşları için, müesseseler için bir vazife olarak ele alınmalıdır. Ayrıca inkılâpçılık ilkesi diğer bir deyimle inkılâpçı olmak taassuba karşı olmayı ve taassupsuzluğu öngörür. İlerlemeyi, gelişmeyi önleyen engelleri ortadan kaldıran inkılâpçılık “fanatizm” ile mücadelede önemli bir metottur. Bu suretle inkılâpçı olmak geniş anlamıyla bir vazife olarak ele alınırsa taassupsuzluk, bu vazifeye ilişkin bir görev olarak düşünülebilir, bu yönden bütün vazifeleri, görevleri tespit etmek ve bir liste üzerinde birbiri ile olan ilişkilerine göre tertipleme Atatürkçülüğün bir bütün olarak ele alınmasında uygun bir yöntemdir. Buradaki amaç Atatürkçülüğün harekete dönmesini sağlayacak bir program esaslarını tespit olduğundan

²⁰ a.g.e., s. 121.

taassupsuzluğu bir vazife olarak veya inkılâpçılık vazifelerinin alt görevlerinden biri olarak ele almak mümkündür.

İnkılâpçı olmanın gereklerinden biri taassupsuzluk, bir diğeri icraatın ne olacağını tespit için bilim ve teknolojiyi rehber edinmektir. Diğerleri ise tedricî tekamül prensibine uymamak, ilerlemeyi önleyen müesseseleri tespit etmek ve kaldırmak, kararlı olmak, plancı olmak gibi hususlardır. Basitlik amacı ile biz burada taassupsuzluğu başlı başına bir vazife olarak ele alacağız.

Atatürkçülüğe uyan bir taassupsuzluk kavramını vazife olarak Atatürkçülüğe göre tarif etmek uygun bir başlangıç olur. "Fikir hayatında taassubun ve uygulanmasının sonuçlarını tespit ederek taassuba karşı mücadele etmek ve taassupsuzluğun niteliklerine uygun olarak hareket etmek ve taassupsuzluğu çevresine yaymaktır. Bu suretle taassupsuzluğa ilişkin olarak yapılacak işler, koşullar ve öğrenim standartları genel olarak tespit edildikten sonra bu vazifenin yapılmasını sağlayacak görevlerin ayrıntılı olarak tespiti gerekir. Bu görevlerin yapılmasında taassupsuzluğu öğrenen kişinin kafalarını okumak mümkün olmadığı için zihni becerilerini ve tutumlarını bu konuda ölçülebilen faaliyetlerini tespit edecek bilgi ve becerilerin ölçülmesini sağlayacak icra gösteren fiiller kullanılmalıdır.

Tabii bu arada dikkate alınacak husus "Her görevin konusunun ne tip bir öğrenim öngördüğüdür." Burada bilgi edinmek, zihni beceri sağlamak, tutuma sahip olmak öngörülmektedir ve "göster, hareket et, incele, mukayese et, seç, tespit et" gibi fiiller kullanmak amaca uygun olur.

9. VAZİFE, ATATÜRKÇÜLÜĞÜN BELİRTTİĞİ ESASLARA GÖRE ŞÖYLE TARİF EDİLEBİLİR

Taassupsuzluk kavramını öğrenmek ve benimseyerek, fikir hayatında, ekonomik hayatta, devlet hayatında tüm faaliyetlerde, taassup ve uygulamasını tespit ederek mücadele etmek, taassupsuzluğun niteliklerine uygun olarak hareket etmek, taassupsuzluğu çevresine yaymak.

a) Genel hususlar :

Eğitim hedeflerinin tespiti için genel vazife, fikirlerin uygulamaya dönüştürülmesi amacı ile eğitim kategorilerine uygun olarak görevler halinde ayrıntılı bir biçimde yeniden tertiplenip ve her görevin

nasıl öğretileceğine ilişkin koşulları ve öğretimden elde edilecek standartlar belirtilir. Uygulamayı kolaylaştırmak amacı ile yapılan bu çalışmada Atatürkçülükten ayrılmamak için alt görevler Atatürkçülükteki esaslara göre tespit edilmelidir. Genel vazife 3 bölümde ele alınabilir ve bilâhare her biri ayrıntılı olarak görevler halinde açıklanır.

1. Taassupsuzluk kavramını ve esaslarını anlamak ve açıklamak (Bilgi amacı ile)

2. Taassupsuzluğun diğer bazı kavramlarla ilişkilerini anlamak ve açıklamak (Bilgi ve zihni beceri amacı ile)

3. Taassupsuzluğu, devlet hayatında, fikir hayatında, ekonomik hayatta faaliyetlere yaymak, genelleştirmek ve kişilerde huy haline getirmek (Zihni beceri ve tutum amacı ile).

b) *Taassupsuzluk, kavramının esaslarını anlamak ve açıklamak :*

Bu görev harekete dönecek bilgilerin belletilmesi amacına yöneliktir. Taassupsuzlukla ilgili olarak neleri bilmek gerekir suallerinin cevapları Atatürk'ün fikirlerine ve Atatürkçülüğün esaslarına göre tespit edilmelidir.

1. Taassupsuzluk nedir? Açıklayınız.

2. Taassupsuzluk kimlerde vardır? Belirtiniz.

3. Taassup nedir? taassup nasıl güçsüz bırakılır? Açıklayınız.

4. Taassup tamamen yok edilebilir mi? İnceleyiniz.

5. Taassupsuzlukla, ilgisizlik arasındaki fark nedir? Taassupsuzlukla taassup ve taassupsuzlukla ilgisizlik sınırları nelerdir? Belirtiniz.

c) *Taassupsuzluğun aşağıdaki kavramlarla ilişkilerini anlamak ve açıklamak :*

Bu görev taassupsuzluğa ilişkin zihni beceri kazanmak amacına yöneliktir. Bu görevin yapılması için, öğrencilerin konularda hangi bilgilere sahip olmasının gerekli olduğu incelenmelidir.

1. Lâiklikle ilgili:

Lâiklik nedir? Hürriyet nedir? Vicdan Hürriyeti nedir? Lâikliğin uygulanmasında taassupsuzluk neleri sağlar? Açıklayınız.

2. İnkılâpçılık ile ilgili:

İnkılâpçılık nedir? İnkılâpçılık neden değişme ilkesine dayanır?³⁰ Taassupla mücadelede inkılâpçılığın rolü nedir? Açıklayınız.

3. Dayanışma ve barışçılık ile ilgili:

Taassubun sağladığı dayanışma nedir? Bu dayanışma gençler, taassup sahibi kişiler arasında nasıl bir mücadeleye sebep olur? Taassupsuzluğun "Herkes herkes içindir" ilkesinin uygulanması ile dayanışma ve barışçılık arasındaki ilişkiler nelerdir? Açıklayınız. İç barışın sağlanmasında ve idamesinde taassupsuzluğun etkileri nelerdir? Açıklayınız.

4. Hürriyet ile ilgili:

Her çeşit hürriyetin tesisinden sonra muhafazasında taassupsuzluğun rolü nedir? Açıklayınız.

5. "Bütün fikirler bir noktada birleşirlerse hareketsizlik belirtisidir, ölüm işaretidir."³¹ esası ile taassupsuzluğun ve iyi niyetin ilişkisi nedir? Açıklayınız.

d) *Taassupsuzluğu devlet hayatında, fikir hayatında, ekonomik hayatta, dinî faaliyetlere yaymak, genelleştirmek ve kişilerde huy haline getirmek:*

Bu görev öğrenme, zihni beceri kazanma yanında huy edinme, başka bir tanım ile belli bir tutuma sahip olacak nitelikleri ve esasları öngörür.

1. Kişilerin hangi hürriyetlere nasıl sahip olduğunu bilerek, kişilerin hürriyetlerine ve toplumun örf ve âdetlerine, kanunlara uygun hareket etmelerini sağlamak.

2. Kişilerin dinî inançları ile ilgilenmemek, kendisine uymayan inançları olağan olarak karşılamak, kimseye inançlarından ötürü acımamak.

3. Birlik ve beraberliği millî şuurda, millî birlik ve beraberlikte görmek, bölgeci ve bölücü fikirleri tespit etmek, onlarla mücadele etmek.

4. Taassup derecesine varan inançlarla, hürriyet uygulamasında hudutların dışına çıkan eylemleri tespit ederek bunları reddetmek ve bunlarla mücadele etmek.

³⁰ Atatürkçülük, I. Kitap, s. 113.

³¹ a.g.e., s. 385.

5. Devlet hayatında, fikir hayatında, ekonomik hayatta bilim ve teknolojinin uygulanmasını, gelişmeyi, millî ideale varmayı engelleyecek inançları tespit ederek mücadele etmek (Buna örnek olarak "Atatürk'ün fakirliği, fazilet bilmek felsefesine inancına karşı olan tavrı gösterilebilir.").

e) *Bu incelemelerden sonra Atatürkçülük eğitimi ve öğretimi için seçilen bir konu olan taassupsuzluğun öğrenilmesi ve bu fikrin uygulanması arasında bir köprü vazifesi göreceğ öğrenme hedeflerinin açıklanmasında, aşağıdaki hususlar dikkate alınmalıdır:*

1. Öğreneceklerin durumuna, bilgi ve becerilerine, müesseselerdeki vazifelerine göre, anlayacakları düzeyde bir eğitim programı hazırlanmalıdır. Bu eğitim dershanelerde, televizyonda, Atatürkçülük kitaplarında ve inkılâp tarihinden çıkarılan yukarıdaki vazife ve görevlere ilişkin bilgileri kapsamalıdır.

2. Görevler için gerekli bilgiler Atatürkçülük kitaplarından, Atatürk'ün söylev, demeç ve açıklamalarından çıkarılarak, bir eğitim planı haline getirilmelidir.

3 Ayrıca öğrenmenin istenen hedefleri gerçekleştirdiğinin tespiti için davranışları, zihnî beceriyi ve bilgiyi ölçen bir değerlendirme sistemi geliştirilmelidir.

10. ATATÜRKÇÜLÜĞÜN VAZİFE VE GÖREVLER OLARAK TESBİTİ İÇİN ESASLAR :

Atatürkçülük kitapları incelenerek vazifeler genel olarak tespit edilir ve bilâhare görevler ayrıntılı incelemelerle vazife ve görevleri de içeren eğitim hedeflerine dönüştürülür. Burada bir örnek olarak Atatürkçülük kitabı incelenmiş ve devlet hayatına ilişkin vazifelerden bazıları açıklanmıştır.

a) *Atatürkçülüğü tanımak, benimsemek ve uygulamak.*

1. Atatürkçülüğü bir ideoloji olarak tarif etmek.

2. Atatürkçülük ideolojisinin Türk devlet, fikir ve ekonomik hayatındaki fonksiyonlarını tespit etmek ve açıklamak.

3. Atatürkçülükte devlet hayatının, ekonomik hayatın, fikir hayatının dinamik ideallerini bilmek, ideallerin amaçlarını, niteliklerini açıklamak.

- a) Fertler için bu ideallerden güdülen maksadı açıklamak.
  - b) Türk toplumu için bu ideallerden güdülen maksadı açıklamak.
  - c) Müesseseler için bu ideallerden güdülen maksadı açıklamak.
4. Dinamik ideallere ulaşmak için, fert olarak, müesseseler olarak nelerin nasıl yapılacağını örneklerle açıklamak.

b. Atatürkçülükte devlet hayatını tarif etmek, güçlü devletin niteliklerini açıklamak.

1. Türk Devletini ve niteliklerini açıklamak.
2. Türk Devletinin yapısını, dayandığı esasları açıklamak,
3. Türk Devletinin ve niteliklerinin esaslarını açıklamak, bunları benimsemek, bu niteliklere karşı olan akımları tespit etmek, bunlarla mücadele etmek.
4. Atatürkçülüğün devlet yönetiminde partilere ilişkin esaslarını açıklamak, bu esaslar ile demokrasi ilkelerinin ilişkilerini tarif etmek; Atatürkçülüğün bilim ve teknolojiye, Türk Devletinin temel niteliklerine uygun, değişik fikirlere ve esaslara neden önem verdiğini açıklamak.
5. Türk Devletinin diğer ülkelerle ilişkilerini düzenleyen esasları ve kullanılmalarını örneklerle göstermek.
6. Atatürkçülükte devlet hayatına ilişkin müesseseleri ve bu müesseselere ilişkin esasları açıklamak.
7. Kişinin devlete ilişkin vazifelerini açıklamak.
8. Devletin genel vazifeleri ve kişisel hürriyete ilişkin vazifelerini açıklamak, devletin ve kişilerin vazifelerini ve birbirleri ile olan ilişkilerini tespit etmek.

Burada bir örnek olarak devletin dinamik ideallerine ve devlet hayatına ilişkin vazifeler genel olarak açıklanmıştır. Bu genel vazifeler teferruatlandırılarak ve her biri için Atatürkçülük incelenerek görevler çıkarılmalıdır. Örneğin "Yurtta ve Dünyada barış" için çalışmak, Atatürkçülük ideolojisinin dinamik ideallerinden biridir, öğrenilmesi, benimsenmesi ve uygulanması öngörülmektedir. İç barışın sağlanması ve idamesi fertler için, bütün müesseseler için, bir görev olarak ele alınabilir. Bu görev için bilâhare Atatürkçülük incelenerek nelerin

yapıldığı ve bu husustaki fikirlerin neler olduğu tespit edilmeli ve görevi de kapsayacak biçimde eğitim hedefleri olarak açıklanmalıdır.

c) *Atatürkçülük fertler tarafından benimsenip uygulandığı gibi müesseseler tarafından da benimsenip uygulanmalıdır. Atatürkçülüğün belirttiği temel müesseseler Atatürkçülük kitabında ilk bahsedildiği yere göre sıra ile şunlardır:*

— Meclis sistemi ve meclisi oluşturan temel fikir ve müesseseler.
— Hükümet sistemi ve hükümeti oluşturan temel fikir ve müesseseler.

— Ekonomik sistem ve ekonomik sistemi oluşturan temel fikir ve müesseseler.

— Eğitim sistemi ve eğitimi oluşturan temel fikir ve müesseseler.

— Yargı sistemi ve yargı sistemini oluşturan temel fikir ve müesseseler.

— Türk Devleti ile Türk milletinin diğer devlet ve milletlerle ilişkilerini düzenleyen sisteme ilişkin fikirler ve müesseseler.

— Askerî sistem ve askerî sistemi oluşturan temel ilke ve müesseseler.

— Aile ve Türk toplumunu oluşturan temel fikir ve müesseseler.

— Kamuoyunu oluşturan temel fikir ve müesseseler.

— Gençlik sistemini oluşturan temel fikir ve müesseseler.

— Dinî sisteme ilişkin temel fikir ve müesseseler.

Atatürkçülüğü canlı tutmak, gerçekleştirmek ve başarılı olmak için, bütün müesseseler Atatürkçülüğün ilke ve esaslarını, kendi strateji ve politikalarında ve planlarında kullanmaları, Atatürkçülükten vazifeler çıkarmaları ve kendi eğitim sistemlerinde kullanmaları gereklidir.

11. SONUÇ OLARAK :

Atatürkçülük; Türk ve milletler tarihinden çıkarılmış neticelerin oluşturduğu geniş bir tarihî kavram içinde, ferdî, toplumsal ve müesseselerin vazifelerini, koşulları anlayacak, kıymetlendirecek, zihnî ve bedenî güç ve yetenekleri; Türk kültürünü çağdaş medeniyet üzerine çıkaracak ve Türk milletine en medenî ve refah seviyesi yüksek bir millet olarak varlığını yükseltecek daima gelişen bir

faaliyetler programı ile birleştiren, irtibatlandırılan, kapsamlı, insicamlı ilkeler, değerler ve semboller sistemidir. Modernleşme, güçlenme ve gelişme ideolojisidir.

Atatürkçülük zihnen ve bedenen güçlenmiş kendi faaliyetlerini ve vazifelerini yapacak bilgi, beceri ve imkânlarla sahip kişileri ve müesseseleri ferdi, millî ve millî kültüre ilişkin ideallere yönlendirecektir. Ancak Atatürkçülüğün canlılığa kavuşmuş olması ve uygulanması gerekir. Bunu sağlamak amacı ile Atatürkçülük uygulamaya, vazifelerin ifasına yönelik olarak öğretilmelidir. Bu eğitimde Atatürkçülüğün iki önemli niteliği olan koruyucu ve uygulayıcı nitelikleri dikkate alınmalıdır. Eğitim için gerekli vasıtaların temini ve eğitim sonunda öngörülen hedeflerin elde edilmesi için eğitim vazifelerini, görevleri, koşulları, standartları kapsayan eğitim hedefleri tespit edilmelidir. Eğitim uygulaması yapılmalı, eğitim sonuçları değerlendirilmeli ve geliştirilmelidir.

Eğitim sisteminin geliştirilmesinde, Atatürkçülüğün eğitim felsefesi uygulanmalı, vazifelerin ve eğitim hedeflerinin tesbitinde Atatürkçülük esas olmalı ve Atatürk'ün hedefleri, ilkeleri, yaptıkları ve yapmak istedikleri incelenmelidir. Uygulamaya yönelik olan bu eğitim sisteminin en önemli faaliyeti, fertlerin ve müesseselerin Atatürkçülüğe ilişkin vazife ve görevlerinin tespit edilmesi, birbiri ile irtibatlandırılması, uygun koşullar ve Atatürkçülüğün açıkladığı esaslar, ilkelerden meydana gelen standartlarla birlikte eğitim hedefleri olarak açıklanmasıdır.